

Justitsministeriet
Lovafdelingen

Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2005-730-0246
Dok.: BBB40392

Besvarelse af spørgsmål nr. 3 af 3. april 2006 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.) (L 217).

Spørgsmål nr. 3:

”Vil ministeren yde teknisk bistand til et ændringsforslag, der sikrer, at telefonaflytning uden ny forudgående retskendelse kun kan angå de telefoner, som den mistænkte ejer, eller der er bestemte grunde til at antage, at den mistænkte har varig rådighed over?

Vil ministeren grundigt redegøre for, hvad der er forskellen med hensyn til indhentelse af retskendelse på lovforslagets bestemmelse og på ændringsforslaget.”

Svar:

Et ændringsforslag som nævnt i spørgsmålet ville kunne udformes således:

”Til § 2

1) I nr. 4 affattes § 783, stk. 2, således:

”Stk. 2. Angår efterforskningen en overtrædelse af straffelovens kapitel 12 eller 13, kan der i rettens kendelse i medfør af § 780, stk. 1, nr. 1 eller 3, i stedet for bestemte telefonnumre anføres den person, som indgrebet angår (den mistænkte). Politiet kan på grundlag af kendelsen iværksætte telefonaflytning eller teleoplysning i forhold til de telefoner, som den mistænkte ejer, eller der er bestemte grunde til at antage, at den mistænkte har varig rådighed over. I så fald skal politiet snarest muligt efter udløbet af det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, underrette retten om de telefonnumre, som indgrebet har været rettet imod, samt om de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte. Retten underretter den beskikkede advokat, jf. § 784, stk. 1, der herefter kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af indgrebet for retten. Retten træffer afgørelse ved kendelse. Burde indgrebet efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.””

Ændringsforslaget svarer til lovforslagets § 2, nr. 4, med den ændring, der er skitseret i spørgsmålet.

Der er således ikke taget stilling til, om en ændring som den skitserede i givet fald burde indebære andre ændringer i bestemmelsen, herunder om der – i lyset af det snævrere anvendelsesområde, som bestemmelsen herefter ville have – fortsat ville være grundlag for, at politiet over for retten skulle redegøre for de bestemte grunde, der er til at antage, at der fra de pågældende telefonnumre gives meddelelser til eller fra den mistænkte, eller om denne del af bestemmelsen enten bør udgå eller erstattes af en anden formulering.

Om den skitserede ordning skal Justitsministeriet i øvrigt bemærke følgende:

1. Som det fremgår af besvarelsen af spørgsmål nr. 4, kan der efter de gældende regler i retsplejeloven iværksættes telefonaflytning og teleoplysning i forhold til telefoner, der tilhører andre end den mistænkte – f.eks. den mistænktes kæreste, forældre, venner, bekendte eller arbejdsplads – hvis der er bestemte grunde til at antage, at der via disse telefoner gives meddelelser til eller fra den mistænkte. På tilsvarende betingelser vil der kunne foretages aflytning af f.eks. telefonautomater eller telefoner på værtshuse mv.

Var der ikke efter retsplejeloven mulighed for at aflytte telefoner, der tilhører andre end den mistænkte, ville den mistænkte kunne undgå telefonaflytning ved blot at anvende telefoner, der ikke tilhører den pågældende selv.

En retskendelse ”på person” efter lovforslagets § 2, nr. 4, vil således betyde, at politiet – inden for rammerne af retsplejelovens almindelige regler – vil kunne iværksætte telefonaflytning og teleoplysning i forhold til såvel den mistænktes egne telefoner som telefoner, der tilhører andre.

Det afgørende vil være, om der er ”bestemte grunde” til at antage, at der over de pågældende telefoner gives meddelelser til eller fra den mistænkte, jf. retsplejelovens § 781, stk. 1, nr. 1. På dette punkt er der tale om, at de gældende regler videreføres uden ændringer, idet den foreslåede bestemmelse alene indebærer, at det i første omgang vil være op til politiet at vurdere, hvilke telefoner der er bestemte grunde til at antage vil blive anvendt til at give meddelelser til eller fra den mistænkte.

Som fremhævet i besvarelsen af spørgsmål nr. 4 indeholder den foreslåede ordning den væsentlige retssikkerhedsgaranti, at den beskikkede advokat skal underrettes om de konkrete aflytninger mv., som politiet har gennemført på grundlag af retskendelsen, således at advokaten eventuelt kan indbringe spørgsmålet om lovligheden af disse aflytninger for retten.

2. Efter det ændringsforslag, der er beskrevet i spørgsmålet, vil en kendelse ”på person” alene kunne anvendes i forhold til telefoner, som den mistænkte ”ejer”, eller som der er bestemte grunde til at antage, at den mistænkte har ”varig rådighed over”.

Dette ville betyde, at den gældende ordning skulle opretholdes for så vidt angår andre telefoner, dvs. telefoner, som den mistænkte ikke ejer eller har varig rådighed over.

Konsekvensen heraf ville bl.a. være, at politiet – ligesom i dag – ville skulle indhente en ny retskendelse, hver gang man efterfølgende blev opmærksom på, at den mistænkte anvendte andre telefoner end sin egen – f.eks. telefoner tilhørende den mistænkte kæreste, venner eller bekendte – medmindre den mistænkte kunne anses for at have varig rådighed over den pågældende telefon.

Efter Justitsministeriets opfattelse taler meget væsentlige grunde imod en sådan ordning:

For det første ville ordningen som nævnt indebære, at politiet – hver gang, den mistænkte efterfølgende anvendte en telefon, som den pågældende ikke selv var ejer af – skulle foretage en konkret vurdering af, om telefonen dog kunne anses for at være undergivet den mistænkte ”varige rådighed”.

En sådan konkret vurdering – der ofte ville skulle foretages ”på stedet” – ville formentlig i en række tilfælde være umulig eller i hvert fald overordentlig vanskelig. Det ville således formentlig ofte ikke være muligt for politiet f.eks. at afgøre, om den mistænkte netop havde fået rådighed over den pågældende telefon, og i givet fald om dette var med henblik på varig eller alene midlertidig brug, eller om den mistænkte allerede havde haft rådighed over telefonen i en længere periode, men blot undladt at anvende den.

Hertil kommer, at det selv i tilfælde, hvor det måtte lægges til grund, at den mistænkte ikke havde varig rådighed over telefonen, formentlig ofte af efterforskningsmæssige grunde ville være nødvendigt at iværksætte aflytning straks (på øjemedet, jf. retsplejelovens § 783, stk. 3), således at der i alle tilfælde ikke ville foreligge en forudgående retskendelse i forhold til det pågældende konkrete telefonnummer.

For det andet ville ordningen ikke være egnet til at varetage de formål, som ligger bag den foreslåede bestemmelse. De hensyn af ressourcemæssig karakter mv., der ligger bag forslaget (jf. nærmere pkt. 4.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger), vil således ikke blive imødekommet ved en ordning af den angivne karakter.

For det tredje er det efter Justitsministeriets opfattelse vanskeligt ud fra et mere principielt synspunkt at begrunde, at der skulle gælde én ordning for den mistænkte og en anden ordning for andre.

Efter Justitsministeriets opfattelse må en ordning som den, der lægges op til i lovforslaget – der er begrænset til sager om overtrædelse af straffelovens kapitel 12 og 13 og åbner mulighed for efterfølgende domstolskontrol med de enkelte konkrete aflytninger mv. – således i lyset af den teknologiske udvikling anses for en hensigtsmæssig justering, der ikke giver anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder. Dette gælder efter Justitsministeriets opfattelse i forhold til såvel den mistænkte som andre.

3. På denne baggrund kan jeg ikke støtte ændringsforslaget.